

בה"י
שנה ד'
גליון
ק"פ

גליון המאיר

פרשת
תזריע
מנדב
תשפ"ה

פנינים יקרים, רעיונות מכריקים, סיפורים נפלאים,
מהוך שיעורי הרב הגאון המשפיע,
פה מפיק מרגליות
רבי מאיר צוויבל שליט"א
מחבר ספרי נר המאיר

פניני המאיר

'וביום השמיני ימול בשר ערלתו'
(ויקרא יב ג).

הנה הרמב"ם בספר המצוות יליף שחייב האב למול את בנו בן שמונת ימים, מן זה הפסוק (עיי' כסף משנה הלכות מילה פ"א), וצריך ביאור היכן מרומז בפסוק זה שהחיוב מוטל על האב.

ונראה לכאור על פי מה שכתב בספר משך חכמה (פרשת כי תשא) לפרש את הפסוק (שמות לא יד) 'ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם', ותו"ד ד'לכם' משמע דבר הנתון לאדם ולרשותו, כמו שנדרש בגמרא תדיר, ואמר הכתוב שהשבת היא כביכול נתונה לישראל וטפילה להם, שהיא נדחית מפני פיקוח נפש ועושין כל צרכיהם בחולי שיש בו סכנה בשבת. וטעם הדבר, כי ישראל הם המקיימים את השבת, דהם מעידים על שביתת ה' יתברך ממעשיו ביום זה ועל קדמותו בעולם, ואם אין ישראל בעולם ליכא שבת. על כן סברא היא דלידחי שבת מקמי פיקוח נפש. עכתו"ד.

והנה לפי זה יקשה, דאם כל עיקר הדין של פקוח נפש דוחה שבת הוא משום שהישראל הוא המקדש ומקיים את השבת, אם כן כיצד מליץ את התינוק בשבת, הרי עוד לא שמר כלל את השבת ומדוע תדחה מפניו. אלא ודאי יש לומר שהמצוה מוטלת על האב למול את בנו, וכיון שהוא שומר שבת שפיר נדחית השבת מפניו.

והשתא אתי שפיר כיצד למד הרמב"ם מפסוק זה שמצות מילה מוטלת על האב, דהא בגמרא (שבת

החילוק בין שר המשקים והאופים, דהנה על פי המפורש בפסוקים נראים החלומות של שר המשקים ושר האופים דומים זה לזה, אך הפתרונות היו שונים בתכלית, לשר המשקים פתר יוסף שישוב לגדלתו ואילו לשר האופים פתר שייענש באופן הגרוע ביותר. ויש להבין מדוע ראה יוסף לחלק ביניהם, אמנם בוודאי פתר להם את החלומות על פי רוח הקודש, אך מכל מקום יש להבין על אלו עובדות היה יכול לבסס את פתרונו ולהסביר לשרים את החילוק ביניהם.

ובאמת קשה יותר, דהנה בתורה הקדושה לא נתבאר מה היה חטאם של שר המשקים ושר האופים, אך חז"ל אמרו, ומובא ברש"י שם, ששר המשקים נמצא זבוב בכוסו ושר האופים נמצא צרור במאפה שלו, והנה כאשר נשפוט בדעתנו עווננו של מי חמור יותר, נראה לכאורה שחטאו של שר המשקים גדול יותר, שהרי היה צריך להתבונן בכוסו בטרם יגישו לפני המלך או

מאמר המאיר

חשיבות ההכנה בעבודת ה'

לבחון הדיבורים כפי מה שמדברים ביום הקדוש

סיפר הרה"ח ר' דוד פרענקל ז"ל משב"ק אצל הגאון החזון איש זצ"ל מעשה שהיה בליל יום הקדוש, בעת שתלמידיו ובני ביתו היו סובבים אותו ומתבוננים בעבודתו בליל הקדוש והנורא, אימת הדין וחרדת קודש אחז את הכל, כאשר לפתע פונה אליהם החזון איש ומתחיל לדבר אודות רב אחר, שנטה מן הדרך המסורה לנו מאבותינו והלך לחצוב בורות נשברים, החזון איש התאונן על דיעותיו הנפסדות ועל התלמידים הרבים הנופלים בעקבותיו. הוא האריך לדבר עד כמה מוטעית דרכו ועד כמה צריך להתרחק ממנו ומתלמידיו.

השומעים עמדו והשתוממו, וכי לא מצא החזון איש זמן טוב יותר לדבר על זה אלא בליל יום כיפור כאשר הכל עסוקים בתשובה ובפשפוש המעשים?! החזון איש הבחין בתמיהתם ואמר להם: 'בכוונה אמרתי דברים אלו עכשיו, כי רציתי ללמד אתכם, שעל מי שאסור לדבר ביום כיפור אסור לדבר כל השנה, ועל מי שמצוה לדבר כל השנה מצוה לדבר עליו גם ביום כיפור!'

ובזה אפשר לכאור הפסוק (ויקרא יד ב): 'זאת תהיה תורת המצוה ביום טהרתו, פירוש, זאת תהיה תקנת המצוה הרוצה להרפא מנגע הלשון הרע שגרם לו את הצרעת, 'ביום טהרתו', דהיינו שיזכור תמיד לבחון כל מה שיוצא מפיו בבחינה זו, אם מותר לאמרו ביום זה שמייוחד לטהר אתכם מכל חטאתיכם, דהיינו יוה"כ, או לא...'

ארבע כוסות של ליל הסדר כנגד ארבע כוסות של שר המשקים

בפרשתן (ויקרא יב א): 'אשה כי תזריע וגו', ובמדרש (ויקרא יד א): 'אם זכה אדם אומרים לו: אתה קדמת לכל מעשה בראשית, ואם לאו אומרים לו: יתוש קדמך שלשול קדמך.'

ונקדים תחילה מה דאיתא במדרש (בר"ר פח ה) בפרשת וישב, בענין החלום של שר המשקים וז"ל: 'זכוס פרעה בידך, מכאן קבעו חכמים של ארבע כוסות של לילי פסח וכו' כנגד ארבע כוסות

שנאמרו כאן'. וצ"ב מה ענין ארבע כוסות של ליל הסדר לחלומו של שר המשקים.

ביאור החילוק בין הפתרון של שר המשקים לפתרון של שר האופים

ונראה לכאור על פי רעיון נפלא שכתב בספר דרכי יוסף צבי (עובדות והנהגות שער החינוך) בענין

מאמר המאריך

פניני המאריך

קלב.) דרשו מכאן 'וביום השמיני ימול בשר ערלתו ואפילו בשבת', ולכאורה קשה מדוע תידחה השבת מפני הקטן שאינו משמרו, אלא ודאי שמצות האב הוא וכאמור.

*

במדרש פליאה: 'לא נתקררה דעתו של איוב עד שהגיע לפרשת אשה כי תזרע'.

בספה"ק ישמח משה (פרשת אמור) הביא בשם הגאון מוה"ר זלמן מאוסטראה ז"ל לכאר מדרש פליאה: 'לא נתקררה דעתו של איוב עד שראה בסכת בסכת בסוכות', וביאר על פי מה דאיתא בבבא קמא (טז): 'תרנגולין שהיו מפריחין ממקום למקום ושברו כלים ברוח שבכנפיהן משלמין חצי נזק, סומכוס אומר נזק שלם', ומקשה הגמרא: 'בשלמא סומכוס קסבר כחו כגופו דמי, אלא רבנן, אי כגופו דמי כוליה נזק בעי לשלם, ואי לאו כגופו דמי חצי נזק נמי לא לשלם', ותירצו: 'אמר רבא לעולם כגופו דמי, וחצי נזק צרוורות הלכתא גמירי לה'. והקשה הרא"ש, מדוע לא תירצה הגמרא דלעולם כחו לאו כגופו דמי, ואף על פי כן חייב חצי נזק משום הלכה למשה מסיני. ותירץ, דכלל הוא בכל הש"ס דהלכה למשה מסיני לא בא להחמיר אלא להקל, על כן הוכרח רבא לתרץ דרבנן סברו כחו כגופו דמי, דאז חייב מצד הדין נזק שלם, ובאה ההלכה למשה מסיני לגרוע ולהקל שאינו חייב אלא חצי נזק, אבל אי אמרינן כחו לאו כגופו דמי, נמצא שמעיקר הדין אינו חייב לשלם כלום, והיאך יבוא הלכה למשה מסיני להחמיר ולחייבו חצי נזק. ע"כ.

והנה כלל זה שהלכה למשה מסיני בא רק לגרוע ולא להוסיף?, מקורו בגמרא בסוכות (טז), דנחלקו התם בשיעור דפנות סוכה, רבנן אמרו שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח, ורבי שמעון סבר שלש כהלכתן ורביעית אפילו טפח, ומסיק התם דמחלוקתם הוא בדרש הכתובים 'בסכת בסכת בסוכות', דכולי עלמא הלכתא

רבים שאחראים על כל מהלך הכנת היין, על הנטיעה על הגידול על הבצירה ועל הסחיטה ושאר הפעולות הכרוכים בהכנת היין, על כל אלו ישנם אנשים אחרים שתפקידם לעסוק בזה, ותפקידו של השר הוא רק במזיגת הכוס מן היין המוכן והגשתו ברוב פאר והדר על כף המלך, ומדוע חולם שר המשקים על דברים שאינם קשורים אליו כלל ואינם מהרהורי לבו. אלא התשובה הוא בהכרח שדברים אלו כן היו מהרהורי לבו, כי שר המשקים ברוב נאמנותו למלך לא הסתפק במילוי חובו ותפקידו בלבד, אלא הוא ירד לשדות והשגיח מקרוב אחר כל סדר גידול הענבים והכנת היין לראות שהכל מתנהל על הצד היותר טוב כדי שהיין המוגש למלך יהיה הנקי המעולה והמשובח ביותר שיכול להיות. נאמנות זו ומסירותו המיוחדת בוודאי לא נעלמו מעיני המלך, ע"כ גם לאחר שאירע מקרה וסרח, כיפר לו על כך ואף השיבו על כנו הראשון.

לעומת זאת חלומו של שר האופים שונה לגמרי, 'והנה שלושה סלי חורי על ראשי, ובסל העליון מכל מאכל פרעה מעשה אופה' (שם טו-טז). הוא אינו חולם על שדה החטה, על תהליך הטחינה והאפייה וכו', והסיבה פשוטה, כי הוא לא רהרר בזה ביום, כיון שאינו נוגע לו, הוא צריך רק להגיש את הפת האפויה למלך, על זה הוא מקבל את שכרו, ואת חובו הוא ממלא במלואו ותו לא. הוא לא השגיח מהיכן מגיעות החיטים למלך והאם הקמח מנופה או לא.

יתירה מכך, בחלום נראה שגם את תפקידו שלו לא מילא בנאמנות כראוי, היכן הוא מניח את המאפים שצריכים לעלות על שולחן המלך?, בסלי חורין, הוא אינו מגישם בכלי כסף וכלי זהב מעוטרים כראוי, אלא בסלי קש פשוטים.

לסננו במסנתת, משא"כ שר האופים שאמנם אירע מקרה חמור אצלו שלא השגיח בצרור שנפל בקמח, אך לאחר מעשה שוב לא היה יכול לעשות מאומה, שהרי אינו יכול לפרר את הפת לבדוק מה יש בתוכו. ואם כן קשה ביתר שאת, מדוע באמת חילק המלך ביניהם ושפט את שר המשקים לחיים ואת שר האופים למיתה, וכיצד הסביר יוסף הצדיק את פתרונו להם.

ההבדל במידת הנאמנות למלך ניכר בחלומותיהם של שני השרים

אכן כשנתבונן ונעמיק בתוכן החלומות של השנים נראה הבדל גדול ורב ביניהם במידת נאמנותם למלך ודאגתם לשלומם ולכבודם, חילוק זה שניכר בחלומותיהם הוא זה שגרם למלך מצרים לשנות ביניהם בעת שעלה זכרונו לפניו ולשפוט את זה למיתה וזה לחיים, ובחילוק זה היה יכול יוסף הצדיק להסביר לשרים את ההבדל בין פתרונותיהם.

דהנה חז"ל אמרו (ברכות נה) שאדם חולם בלילה מה שהוא מהרהר ביום, והנה כאשר נתבונן בחלומו של שר המשקים נראה דבר פלא, 'והנה גפן לפני, ובגפן שלשה שריגים והוא כפורחת עלתה נצה הבשילו אשכולותיה ענבים, וכוס פרעה בידי ואקח את הענבים ואשחט אותם אל כוס פרעה ואתן את הכוס על כף פרעה' (בראשית טו ט-יא). שר המשקים מתאר בחלומו את כל סדר גדילת הענבים מעת פריחת העלים עובר דרך הבשלת הפירות וסחיטתם ועד סיום הענין בנתינת הכוס על כף פרעה, ולכאורה תמוה, מה לו לשר המשקים לגפן שבשדה, הלא על זה מופקדים ממונים שונים ועבדים

להקפיד על אכילת בשר בסעודת ברית מילה

לאחרונה נשתרש מנהג אצל הרבה אנשים שמהפכים את היוצרות, דכאשר נולדת נקיבה עושים סעודת מרעים לכל החברים, ומגישים בשר שמן וסעודה גדולה כיד המלך, ואילו כאשר נולד בן זכר מזוללים בסעודת הברית ומסתפקים בסעודת חלב תחת סעודת בשר. וידוע בשם צדיקים בגודל הענין של אכילת בשר בסעודת ברית ואמרו שזה מסייע לבן הנולד שיהיה תלמיד חכם, וכדומה לזה מתאמרא בשם הרה"ק רבי יהושע מטאמשוב זצ"ל שהתבטא פעם לאמר: 'מקען דערקענען די מילכיגע קינדער...' דהיינו שניכר על הילד אם בסעודת הברית שלו הגישו בשר.

ואפשר שלכן נתהווה מציאות כהיום שישנם נשים שידועות ללמוד יותר מבעליהן... ויש לרמז זה במאמר חז"ל (פסחים סה): 'אוי לו למי שבניו נקבות', דהיינו שהנקבות שלו הן בבחינת 'בנים' שידועים ללמוד ולהיפך...

ונראה לרמז בדרך צחות בנוסח הברכה שלאחר המילה: 'על כן בשכר זאת וכו' צוה להציל ידידות שארינו משחת למען בריתו אשר שם בבשרינו', דהיינו שמתפללים על צאצאינו שינצלו מדרת שחת, ויגדלו לתלמידי חכמים, בזכות זאת שאנו עושים סעודת בשר לכבוד הברית.

פניני המאמר

לגרוע, ובדורשין תחילות קמיפלגי, עיי"ש. והנה ידוע דבניו של אדם נקראים באי כחו, ובזוה"ק (ח"ב לז) איתא דאיוב נלקה משום שלא מיחה בבניו שעשו משתה, וזהו כוונת המדרש, דהנה איוב סבר 'כחו לאו כגופו דמי', על כן היה מתמרמר על היסורים, דמה לו ליענש על מעשיו של בניו, אולם כיון שהגיע ל'בסכת בסכת בסכות', דמשם רואים דהלכה למשה מסיני לגרע בא, וכחו כגופו דמי, נתקררה דעתו. עכדה"ק.

והנה ידוע מה דמתאמר בשם הרה"ק השר שלום מבעלזא ז"ע שהקשה דכל מצוה צריך לקיים בשלימות במחשבה דיבור ומעשה, ומצוות מילה אי אפשר לקיימו בשלימות עם המחשבה, שהרי בשעה שנימול עדיין אין בו דעת, ותיריך, דבשעה שנתגדל ומל את בנו, אז משלים האב את חלק המחשבה של מילת עצמו. ע"כ.

ויש לומר דזהו רק אי נקטינן כחו כגופו דמי, דאז נחשב לו בשעה שמל את בא כחו כאילו מל את עצמו, מה שאין כן אי אמרינן כחו לאו כגופו דמי אי אפשר להשלים את מילתו על ידי מילת בנו.

והנה הרמב"ם יליף החיוב של האב למול את בנו מן הפסוק 'וביום השמיני ימול בשר ערלתו', ולפי זה אפשר לפרש דקאי על האב, דהיינו שביום השמיני של הבן ימול האב את בשר ערלתו שלו עצמו, דהיינו שישלים את מצות המילה שבגופו על ידי מילת בנו. וזהו דייקא אי אמרינן כחו כגופו דמי, וכאמור.

ובזה יש לפרש המדרש: 'לא נתקררה דעתו של איוב עד שהגיע לאשה כי תזריע', פירוש, דהיה מתרעם על היסורים שסובל בשביל מעשי בניו, דסבר כחו לאו כגופו דמי, כנ"ל, עד שהגיע לאשה כי תזריע, שרואים משם דהאב יכול להשלים את חלק המחשבה של מילת עצמו על ידי מילת בנו, ועל כרחק דכחו כגופו דמי, וממילא שפיר יש לו לסבול בשביל שלא מיחה בבניו. ודו"ק.

מאמר המאמר

בחביות מגופות היטב והניחום בבית הרה"ק מנאדבורנא במקום המשתמר.

יקרת העבודה של הנשים צדקניות שטורחות בהכנות לקראת החג

והנה בירושלמי (פסחים פ"י ה"א) מצינו מימרא זו שארבעת הכוסות מכוונים כנגד הפרשה של שר המשקים בשם רבי יהושע בן לוי, ואפשר שלכן מצינו בגמרא משמו (פסחים קח): 'אמר רבי יהושע בן לוי נשים חייבות בארבעה כוסות הללו, שאף הן היו באותו הנס', והוא על פי הידוע בשם הרה"ק מבארדיטשוב ז"ע שאמר שכשם שנבראים מלאכי קשר"ק מן התקיעות בראש השנה, כך נבראים מלאכי קשר"ק על ידי עבודת הנשים צדקניות בערב פסח שטורחות ועמלות לנקות ולבער מן הבית כל משהו חמץ, שכן קשר"ק ראשי תיבות: 'קראצן, רייבן, שויבן, קאשערן'. ע"כ. ויש לומר שלזה כיון רבי יהושע בן לוי, שהנשים שעושות את ההכנה לפסח יש להן עיקר גדול בחג, כמו שרואין בענין הארבע כוסות.

ענבי הגפן בענבי הגפן לרמז על ההכנה הנדרשת מן החתן והכלה

ובזה יש לבאר באופן נחמד את מאמר חז"ל על נישואי חתן וכלה (פסחים מט): 'ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל', דיש לומר שרמזו בזה על ההכנה הנדרשת מצד החתן והכלה כאשר הם באים להקים בית נאמן בישראל, דרך אם מילדותן מתגדלים כראוי וכנוון, כמו שרואים בענבי הגפן של שר המשקים, אז הוא דבר נאה ומתקבל.

הכנה על ידי מידת הענוה

ונקדים עוד מעשה שהיה אצל הרה"ק רבי משה מראזוואדא זצ"ל, שנקלע פעם לעיר אחת לעת ערב, ונתאחרר השעה ולא היה

כמו כן מוכח שגם בשמירת המאכלים מהיזק התעצל, שכן הוא שם את הסלים על ראשו, במקום שאינו יכול לראותם, שונה משר המשקים שכוס פרעה היה בידו, והוא מניח את המאפים גלויים לשרצים ולעופות השמים, וכאשר ראה באמת שהעוף מנקר בהם. כל זה מוכיח שכבוד המלך לא עמד כלל לנגד עיניו והוא טרח רק למלא את חובותיו ולא נקף אצבע מעבר לתפקידו. לפיכך כאשר אירע שנמצא צרור בפת שלו הענישו המלך בכל חומר הדין ודנו למיתה, שכן אין זה מקרה בעלמא ומשגה יוצא דופן, אלא זהו פועל יוצא מהתנהגותו וחוסר אחריותו כלפי המלך. זהו ההבדל והחילוק בין שר המשקים לשר האופים. עכ"ד.

חשיבות ההכנה לפני דבר מצוה נלמד מחלומו של שר המשקים

נמצינו למדים שאצל שר המשקים רואים את גודל החשיבות של ההכנה ואת רוב התועלת הנובעת ממנה, שלבד מעצם התועלת שבהכנה היא גם משמשת כמורה וזכרית על החשיבות והכבוד שמייחס האדם לעצם הדבר. לכן קבעו חז"ל לשתות ארבע כוסות בליל הסדר כנגד ארבע כוסות של שר המשקים, להורות שצריך להכין את עצמו בהכנה דרבה לקראת ליל קדוש זה לטרוח בכל כחו, וכזה מסופר על הרה"ק רבי מרדכי מנאדבורנא זצ"ל שטרח בהכנת היין לחג הפסח, ובצירת הענבים היתה נעשית בפרשת וארא דווקא מטעם הכמוס עמו, והיה בורר בקפיא אנשים יראים ושלמים שיעסקו בעבודת הבצירה, כל אחד היה מקבל סכין חדש בהם היו בוצרים את האשכולות, וקודם הבצירה ירדו לטבול במקוה טהרה, וגם את הסכינים הטבילו, לאחר מכן היו בוצרים את הענבים בדחילו ורחימו תוך כדי שירת הלל, ולאחר הבצירה הניחו את הענבים

וכל העם רואים את הקולות כדי שלא יהיה מקום לטעות

במתן תורה זכו ישראל לנס מסוים שלא היה מעולם, 'וכל העם רואים את הקולות' (שמות כ טו), ולכאורה תמוה, הלא קודשא בריך הוא לא עביד ניסים למגנא, ולאיהו צורך היו צריכים לראות את הקולות, מדוע לא היה די בשמיעת הקולות. אלא תירצו בספרים הקדושים דבר נחמד, דאם היה רק שמיעה ולא ראייה היו מתחכמים אנשים לומר שנצטוו: 'לו תגנוב, לו תרצח', לפיכך צירף הקדוש ברוך הוא ראייה לשמיעה על מנת שלא יהיה שום מקום לטעות. ע"כ.

ואפשר להעמיס זה בלשון המשנה באבות (פ"ב מ"א): 'הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה וכו', עין רואה ואוזן שומעת', דהיינו שעל ידי שתצטרף 'עין רואה' לאוזן שומעת' אזי אין מקום לטעות בציווי הבורא ואז אי אתה בא לידי עבירה.

מאמר המאמר

סיפק בידו להכין את עצמו כראוי לתפלת מנחה, פתח ואמר: 'חז"ל אמרו בריש מסכת ביצה (דף ב.) 'שאפר כירה מוכן הוא, מי שהוא בעיניו כאפר כירה, דהיינו שמחזיק את עצמו בענוה, הרי הוא מוכן בכל עת ואינו צריך הכנה, ע"כ.

ובזה נבוא לבאר המדרש: 'אם זכה אדם אומרים לו: אתה קדמת לכל מעשה בראשית, ואם לאו אומרים לו: יתוש קדמך שלשול

קדמך, פירוש, אם רואים אדם שזכה וניגש לתורה ומצוות באופן הראוי, והוא נעשה כלי מוכן לקבל את הקדושה, 'אומרים לו אתה קדמת, דהיינו שבהכרח שקדם והכין את עצמו בהכנה דרבה, 'ואם לאו, שאינו עושה הכנה, אז אין לו תקנה זולת שיחזיק את עצמו בענוה ובשפלות, שיאמר לעצמו 'יתוש קדמך שלשול קדמך, שאז הוא מוכן ועומד מאליו בכל עת.

עם זאל אים טינקל ווערן!..

סיפר הרה"ח ר' שמואל צבי באש ז"ל ממישקאלץ, שהיה לו ידיד אחד שלא נמנה על עדת החסידים, אך כיבד והערץ מאוד החסידים, יום אחד פנה אליו הידיד וסיפר לו שנכרי אחד חשב עליו עלילה חמורה, והוא מוזמן למחר למשפט בבית המשפט בעיר, ופחדו גדול עד מאוד, השופטים הנכרים אינם חשודים בבקשת האמת, בפרט כאשר הנאשם הוא יהודי, ולפי המצב כעת הוא צפוי לעונש כבד מאוד. בצר לו החליט לנסוע אל הרה"ק רבי ישעיהו מקערעסטרי זי"ע (זומא הייללא קדישא ג' אייה) על אף שבימים כתיקונם אינו פוקד את חצרות הצדיקים, אך מאחר שאינו רגיל בתהלכות החסידים ביקש מידידו ר' שמואל צבי שיצטרף עמו וישמש לו כפה, ר' שמואל צבי נענה בחפץ לב ויחדיו נסעו לקערעסטרי.

בהכנסם אל הרה"ק שטח ר' שמואל צבי את כל הענין וסיפר על המשפט הקשה שמצפה לידידו, כתשובה, פנה אליו הרה"ק ושאלו: 'האם אתה יודע כיצד פועל אור העללקטער? ר' שמואל צבי תמה בלבו על השאלה אך הוא ענה להרה"ק: 'לא!', אמר לו הרה"ק: 'אני אלמדך! ישנם שני ראשי כבלים של מתכת, וכאשר מצרפים אותם זה לזה זורם כח העללקטערי בהם ונעשה אור, וכאשר מפרידים ביניהם נעשה חושך, וסיים בברכה: 'ה' יתברך יעזור שיהיה להנכרי חושך! ופטרם לשלום.

השנים יצאו תמהים ומבולבלים, הם לא הבינו מה פשר כל הדין ודברים לענינם ומדוע לא התייחס הרה"ק לצרה שהזכירו בפניו, אך כחסידי נאמן ידע ר' שמואל צבי שאין שואלים שאלות, והם קמו וחזרו לביתם.

בהגיעם למישקאלץ כבר היה אחר חצות הלילה, ה'באן סטאנציע' היה ריק ושומם, רק גוי אחד הסתובב שם אנה ואנה בפסיעות נרגזות, בהבחינו בהם מיהר אליהם ושאלם: 'האם אחד מכם מבין בעללקטערי?', ר' שמואל צבי הבין שלזה כיון הרה"ק וענה הן, כמי שמכיר ובקי במלאכה זו, הנכרי קפץ ממקומו בשמחה וביקש ממנו שיתלזה עמו לביתו לתקן את אור העללקטערי שהופסקה אצלו. בדרכם סיפר הגוי לר' שמואל צבי שיש לו בביתו מסיבה גדולה לכל השרים והפריצים של הסביבה, ובאמצע הסעודה בעודם שותים ומתהוללים הופסקה פתאום האור ועכשיו הם שרויים בחשכה מוחלטת, בשעה מאוחרת כזו לא הצליח להשיג שום בעל מלאכה, ובצעד של יאוש הלך ל'באן סטאנציע' שמה יגיע שם מישהו, והנה פתאום הופיעו הם.

ואכן, ר' שמואל צבי הגיע לביתו של הנכרי וטיפל בכבלי העללקטערי לפי ההדרכה שקיבל מוהרה"ק, 'ויהי אור', הנכרי הודה לו נרגשות והציג את עצמו כראש השופטים בבית המשפט בעיר. הוא בקש לשלם לר' שמואל צבי סכום גדול עבור התיקון אך הלה סירב לקבל, 'אם כן במה אוכל לגמול לך טובה?' שאל השופט, 'אם אתה צריך משהו רק תגיד ואנסה לסדר לך אותו! יש לי קשרים הדוקים עם כל השרים ואנשי השלטון כאן!', 'איני זקוק למאומה' השיב ר' שמואל צבי, 'רק טובה אחת יש לי לבקש ממך, מחר צפוי ידידי לעמוד בפניך למשפט בעוון חמור, אני מכיר משכבר הימים כאדם ישר וטוב, ואני בטוח שאך שקר טפלו עליו שונאיו, אבקש ממך איפה שתדקדק היטב במשפט ותשתדל להוציא את הצדק לאור, רק זאת אני מבקש ממך'. השופט הרגיע את ר' שמואל צבי והבטיח לו שהוא יכול לראות את הענין כמסודה, ואכן למחרת הצליח השופט להוכיח בקלות רבה את השקר שבעלילה והיהודי יצא זכאי במשפט. או אז הבינו היטב את דברי הרה"ק 'ה' יתברך יעזור שיהיה לו חושך!..'

ויש לרמוז זה בדברי המשנה בפסחים (פ"י מ"ה): 'ומאפילה לאור גדול' דהיינו על ידי שנעשה אפילה בבית השופט, זכה לאור גדול של הישועה.

מאמר השבת

בשבת קודש מתקנים את הספיקות שנפלו מחטא אדם הראשון

באגרא דלה (פרשת בראשית) כתב לפרש את הפסוק (בראשית ג יח) 'וקוץ ודרדר תצמיח לך, ותו"ה, דמצינו בפסוק (דברים י ה) 'שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד' שהאות ד' הוא רבת, וכמו כן בפסוק (שמות לד יד) 'לא תשתחוה לאל אחר' איכר ר' רבתי, וטעם הדבר הוא, כי עון עבודה זרה מלל בתוכו לא רק עבודה זרה ממש, אלא גם חלקים אחרים, כגון מצוות הנעשים עם פניות, וכדומה, על כן נכתב ר' רבתי להורות שצריך מאוד לדקדק בדבר זה שלא להכשל ח"ו בסניפים של עבודה לאל אחר. לעומת זאת גם בענין עבודת ה' ישנם פעמים שצריך לעשות עבירה לשמה, וכדומה, ועל זה נכתב ד' רבתי. אכן, כאשר חטא אדם הראשון ירד בלבול לעולם, ושוב אי אפשר לידע בבירור על כל פעולה אם הוא שייך לעבירה לשמה או שהוא חלק מעבודה זרה, וצריך להתייגע מאוד על מנת להבחין להיכן הדבר נוטה. וזהו שאמר לו הקב"ה לאדם: 'וקוץ ודרדר' תצמיח לך, דהיינו שמפגם החטא זה נגרם שיצמחו לך ספיקות ויתחלף לך בין הד' רבתי לו' רבתי. ויקשה לך מאוד להבחין ביניהם, כי החילוק בין הד' להר' הוא רק קוץ קטן, ואפילו בגימטריא הם שוים, שכן ד' ביחד עם קו"ץ עולים כמנין ר'. עיי"ש.

והנה שבת קודש הוא מעין עולם הבא, שהוא לאחר התיקון השלם, נמצא שבשבת מתברר החילוק בין הד' להר', וכמו שמרומם בכוונת רזא דשבת איהי שבת דאתאחדת ברזא דאח"ה. ואפשר להעמיס זה בלשון המשנה בשבת (פ"י מ"ב): 'מחט של יד ליטול בו את הקוץ, דהיינו שבשבת קודש אפשר בקל, על ידי פתחו לי פתח כחודו של מחט, ליטול את הקוץ שבין הד' להר' ולברר את החילוק ביניהם.

זכות הוצאת הגליון נתנדב ע"י ידידנו הרבני הנכבד והמפואר הר"ר אלעזר גרובער הי"ו זכות התורה יגן בעדו להתברך בכל מילי דמיטב

זכות הוצאת הגליון נתנדב לע"נ הרה"ח ר' משה חיים ב"ר אשר זעליג ע"ה הונצה ע"י חתנו ידידנו הרה"ח ר' דוד שטיינבערג הי"ו